

Dosarul nr. 2r-199/22
2-18214339-01-2r-09042022

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani – C. Guzun
Instanța de recurs: Curtea de Apel Chișinău – V. Clima, I. Țurcan, G. Dașchevici
Instanța de revizuire: Curtea de Apel Chișinău – V. Clima, I. Țurcan, V. Cotorobai

DECIZIE

11 mai 2022

mun. Chișinău

Colegiul civil comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Svetlana Filincova
Galina Stratulat
Maria Ghervas

examinând recursul declarat de Larisa Mamaliga, reprezentantă de avocatul Ștefan Balmuș,

în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Gheorghe Cașcaval și Larisa Mamaliga (Cașcaval) împotriva lui Eugen Balan, intervenient accesoriu notarul public Olga Bondarciuc, cu privire la anularea actelor juridice,

împotriva încheierii din 18 ianuarie 2022 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a respins ca fiind inadmisibilă cererea de revizuire depusă de Larisa Mamaliga împotriva deciziei din 15 iulie 2020 a Curții de Apel Chișinău,

constată:

La 23 septembrie 2015, Gheorghe Cașcaval și Larisa Mamaliga (Cașcaval) au depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Eugen Balan, intervenient accesoriu notarul public Olga Bondarciuc, solicitând declararea nulității tranzacției de împăcare din 22 decembrie 2014 cu valoarea de 150 013,49 de euro, încheiate între Gheorghe Cașcaval și Eugen Balan, confirmată prin încheierea nr. 2-388/14 din 22 decembrie 2014 a Judecătoriei Botanica, mun. Chișinău; declararea nulității contractului de împrumut nr. 3906 din 19 mai 2011 cu valoarea de 933 620,80 de lei; declararea nulității contractului de împrumut din 19 martie 2011 cu valoarea de 3 037 de euro; declararea nulității contractului de împrumut din 12 august 2011 cu valoarea de 26 700 de euro; declararea nulității contractului de împrumut din 16 noiembrie 2011 cu valoarea de 10 000 de euro; declararea nulității contractului de împrumut din 29 ianuarie 2013 cu valoarea de 14 150 de euro.

Prin încheierea din 26 septembrie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, s-a admis cererea reclamanților de renunțare la pretenția cu privire la declararea nulității tranzacției de împăcare din 22 decembrie 2014 cu valoarea de 150 013,49 de euro, încheiată între Gheorghe Cașcaval și Eugen Balan, confirmată prin încheierea nr. 2-388/14 din 22 decembrie 2014 a Judecătoriei Botanica,

mun. Chișinău, cu încetarea procesului civil în partea dată.

Prin hotărârea din 26 septembrie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, s-a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de Gheorghe Cașcaval și Larisa Mamaliga.

S-a anulat contractul de împrumut nr. 3906 din 19 mai 2011, încheiat între Gheorghe Cașcaval și Eugen Balan, autentificat de notarul public Olga Bondarciuc, prin care Eugen Balan s-a obligat să transmită în proprietatea lui Gheorghe Cașcaval bani în sumă de 56 000 de euro, convertiți în lei moldovenesti conform cursului oficial al Băncii Naționale.

S-a anulat actul juridic sub formă de recipisă eliberată în data de 19 martie 2011 de către Gheorghe Cașcaval, prin care ultimul a declarat că a luat cu titlu de împrumut suma de 3 037 de euro.

S-a anulat actul juridic sub formă de recipisă din 16 noiembrie 2011, prin care Gheorghe Cașcaval a declarat că a luat cu împrumut de la Eugen Balan suma de 10 000 de euro, cu adaos de 2% la soldul datoriei.

S-a anulat actul juridic sub formă de recipisă din 29 ianuarie 2013, eliberată de Gheorghe Cașcaval, prin care ultimul a declarat că a împrumut de la Eugen Balan suma de 14 150 de euro, ca prelungire a contractului de ipotecă pe perioada până la 03 februarie 2013.

S-a încasat de la Eugen Balan în beneficiul lui Gheorghe Cașcaval cheltuielile de judecată pentru achitarea taxei de stat în sumă de 25 000 lei.

În rest, pretențiile au fost respinse ca fiind neîntemeiate.

Prin hotărârea suplimentară din 23 octombrie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, s-a anulat contractul de împrumut din 12 august 2011, încheiat între Gheorghe Cașcaval și Eugen Balan, prin care ultimul s-a obligat să-i dea cu titlu de împrumut lui Gheorghe Cașcaval bani în sumă de 26 700 de euro, ceea ce conform cursului oficial al Băncii Naționale a Moldovei, la ziua semnării contractului, constituia suma de 432 256 de lei.

Prin decizia din 19 martie 2019 a Curții de Apel Chișinău a fost respins apelul declarat de Eugen Balan și menținută hotărârea primei instanțe.

Prin decizia din 20 noiembrie 2019 a Curții Supreme de Justiție s-a admis recursul declarat de Eugen Balan, reprezentat de avocatul Sorin Corceac, s-a casat integral decizia din 19 martie 2019 a Curții de Apel Chișinău și s-a trimis cauza spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Prin decizia din 15 iulie 2020 a Curții de Apel Chișinău s-a admis apelul declarat de Balan Eugen.

S-a casat integral hotărârea din 26 septembrie 2017 și hotărârea suplimentară din 23 octombrie 2017 ale Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani și s-a adoptat o hotărâre nouă, prin care s-a respins acțiunea depusă de Gheorghe Cașcaval și Larisa Mamaliga (Cașcaval), ca fiind neîntemeiată.

Prin încheierea din 14 aprilie 2021 a Curții Supreme de Justiție s-a declarat inadmisibil recursul depus de Larisa Mamaliga (Cașcaval).

La 14 mai 2021, Larisa Mamaliga (Cașcaval) a depus la Curtea de Apel Chișinău cerere de revizuire, prin care a solicitat casarea deciziei din 15 iulie 2020 a Curții de Apel Chișinău (vol. III, f.d. 29-36).

În motivarea cererii de revizuire a invocat că, în speță, prima instanță a constatat viciera consimțământului părților contractante la nașterea, modificarea sau stingerea drepturilor și obligațiilor civile, pe motiv că obiectul actelor juridice

contestate nu îl forma raportul de împrumut în modul definit de art. 867 din Codul civil, dar dobânzile aferente unui împrumut acordat anterior.

La fel, revizuenta a indicat că încheierea din 22 decembrie 2014 a Judecătoriei Botanica, mun. Chișinău, nu putea fi reținută în cazul dat, deoarece ea nu a fost parte la tranzacția confirmată prin încheierea dată și, respectiv, nu îi este opozabilă. Cu atât mai mult că, a depus la Judecătoria Chișinău cerere de revizuire a acestei încheieri judecătorești.

Astfel, revizuenta a considerat că instanța de apel, la judecarea prezentului litigiu, nu a luat în considerare aceste circumstanțe, iar în consecință a pronunțat o soluție motivată.

Deopotrivă, revizuenta a menționat că instanța de apel a examinat superficial circumstanțele cauzei, nu a intrat în esența litigiului, nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate de către părți, nu a dat apreciat tuturor circumstanțelor și probelor existente administrate de părți, fapt prin ce i-a îngădit accesul la justiție.

Prin încheierea din 18 ianuarie 2022 a Curții de Apel Chișinău s-a respins ca inadmisibilă cererea de revizuire depusă de Larisa Mamaliga (vol. III, f.d. 79-82).

La 26 februarie 2021, Larisa Mamaliga (Cașcaval), reprezentată de avocatul Ștefan Balmuș, a depus prin intermediul oficiului poștal recurs împotriva încheierii din 18 ianuarie 2022 a Curții de Apel Chișinău, solicitând repunerea în termenul de declarare a recursului, casarea integrală a încheierii recurate și remiterea cauzei la Curtea de Apel Chișinău spre rejudecarea problemei, într-un alt complet de judecată (vol. III, f.d. 88-95, 106).

În motivarea recursului a reiterat temeuri de fapt și de drept ale speței, similare celor cuprinse în cererea de revizuire.

Suplimentar recurenta a invocat că în litigiu au fost încălcate drepturile sale și ale lui Gheorghe Cașcaval la un proces echitabil și la un recurs efectiv garantate de art. 6 și 13 din Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților fundamentale, deoarece instanța de apel s-a eschivat de la exercitarea obligației impusă prin lege de a înlăptui actul de justiție, examinând superficial circumstanțele cauzei, neintrând în esența litigiului și lăsând fără apreciere toate circumstanțele și probele existente ale cauzei, pronunțând decizia ilegal și neadecvat.

La 09 aprilie 2022, Curtea Supremă de Justiție a expediat intimațiilor pentru notificare copiile recursului motivat declarate de Larisa Mamaliga împotriva încheierii din 18 ianuarie 2022 a Curții de Apel Chișinău. Însă, până la examinarea recursului, intimatul Eugen Balan nu a făcut uz de dreptul său procedural și nu a depus referință prin care să-și expună poziția procesuală pe marginea criticilor formulate în recurs.

Totodată, potrivit adevărurilor oficiilor poștale Chișinău MD-2001 și Chișinău MD-2026, trimiterile poștale DS8006604052AS și DS8006603976AS nu au fost recepționate de către destinatarii Gheorghe Cașcaval și notarul public Olga Bondarciuc, din motiv că au plecat de la adresa indicată.

În conformitate cu prevederile art. 424 alin. (2) din Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție examinează recursurile declarate împotriva încheierilor emise de către curțile de apel.

Conform articolului 425 din Codul de procedură civilă, termenul de declarare a recursului împotriva încheierii este de 15 zile de la comunicarea încheierii.

Încheierea Curții de Apel Chișinău a fost adoptată la 18 ianuarie 2022.

Conform scrisorii de expediere a actului judecătoresc cu numărul de ieșire 963, copia încheierii din 18 ianuarie 2022 a Curții de Apel Chișinău a fost expediată în adresa participanților la proces pentru notificare la 08 februarie 2022, însă, din materialele cauzei nu poate fi stabilit momentul când această încheiere a fost comunicată efectiv recurentei.

Astfel, Colegiul opinează că, în speță, calea de atac în ordine de recurs a fost demarată în interiorul termenului legal. Din acest motiv, Colegiul consideră că nu urmează să se expună asupra cererii recurentei cu privire la repunerea în termenul procedural de recurs.

În corespundere cu art. 426 alin. (3) din Codul de procedură civilă, recursul împotriva încheierii se examinează în termen de 2 luni într-un complet din 3 judecători, pe baza copiei certificate sau electronice a dosarului, pe baza recursului și a referinței la recurs, fără examinarea admisibilității și fără participarea părților.

Examinând recursul declarat, prin prisma argumentelor invocate de recurentă și a materialelor din dosar, coroborate cu normele de drept pertinente speței, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a-l respinge și a menține încheierea Curții de Apel Chișinău, din motivele ce succed.

În conformitate cu prevederile art. 427 lit. a) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs, după ce examinează recursul împotriva încheierii, este în drept să respingă recursul și să mențină încheierea.

Cu referire la fondul revizuirii, instanța de recurs învederează că, în sensul Capitolului XXXIX din Codul de procedură civilă, revizuirea face parte din categoria căilor extraordinare de atac, de retractare, prin intermediul căreia se poate obține desființarea unei hotărâri judecătorești irevocabile și reînnoirea judecării în cazurile expres determinate de lege.

Având în vedere că esența revizuirii presupune redeschiderea procedurilor judiciare asupra unei cauze civile, care a fost soluționată printr-un act judecătoresc irevocabil și poate produce efecte grave pentru părți și pentru stabilitatea raporturilor juridice civile, legea admite revizuirea numai în cazurile strict determinate. În caz contrar, s-ar admite o ingerință asupra securității raportului juridic.

Astfel, revizuirea permite redeschiderea în condițiile legii a procedurilor judiciare asupra unei cauze civile care a fost soluționată printr-un act judecătoresc irevocabil. Reieșind din natura specifică a revizuirii, legiuitorul a prevăzut expres și exhaustiv la art. 449 din Codul de procedură civilă temeiurile pentru declararea acesteia.

În sensul art. 449 din Codul de procedură civilă, revizuirea se declară în cazul în care:

a) s-a constatat, prin sentință penală irevocabilă, comiterea unei infracțiuni în legătură cu cauza care se judecă;

b) au devenit cunoscute unele circumstanțe sau fapte esențiale ale cauzei care nu au fost și nu au putut fi cunoscute revizuentului, dacă acesta dovedește că a întreprins toate măsurile pentru a afla circumstanțele și faptele esențiale în timpul judecării anterioare a cauzei;

c) instanța a emis o hotărâre cu privire la drepturile persoanelor care nu au fost implicate în proces;

e) s-a anulat ori s-a modificat hotărârea, sentința sau decizia instanței

judecătorești care au servit drept temei pentru emiterea hotărârii sau deciziei a căror revizuire se cere;

e¹) a fost aplicată o lege declarată neconstituțională de către Curtea Constituțională și la judecarea cauzei a fost ridicată excepția de neconstituționalitate, iar instanța de judecată a respins cererea privind sesizarea Curții Constituționale sau din hotărârea Curții Constituționale rezultă că prin aceasta s-a încălcat un drept garantat de Constituție sau de tratatele internaționale în domeniul drepturilor omului;

g) Curtea Europeană a Drepturilor Omului sau Guvernul Republicii Moldova a inițiat o procedură de reglementare pe cale amiabilă într-o cauză pendinte împotriva Republicii Moldova;

h) Curtea Europeană a Drepturilor Omului a constatat, printr-o hotărâre, fie Guvernul Republicii Moldova a recunoscut, printr-o declaratei, o încălcare a drepturilor sau libertăților fundamentale care poate fi remediată, cel puțin parțial, prin anularea hotărârii pronunțate de o instanță de judecată națională.

Mai mult decât atât, dispoziția art. 451 (1) din Codul de procedură civilă prevede obligația pozitivă a revizuentului de a indica în cererea de revizuire în mod obligatoriu temeiurile consemnate la art. 449, anexând probele ce confirmă aceste circumstanțe.

În condițiile speței, studiind cererea de revizuire depusă de Larisa Mamaliga (Cașcaval) împotriva deciziei din 15 iulie 2020 a Curții de Apel Chișinău, se atestă că aceasta nu a indicat temeiul de drept, prevăzut de art. 449 din Codul de procedură civilă, în baza căruia solicită retractarea hotărârii judecătorești definitive și redeschiderea procedurii judiciare.

Mai mult decât atât, analizând argumentele cuprinse în cererea de revizuire depusă de Larisa Mamaliga (Cașcaval), Colegiul constată că acestea nu pot fi încadrate în niciun temei de drept prevăzut la art. 449 din Codul de procedură civilă. Prin urmare, Curtea de Apel Chișinău just a respins cererea de revizuire, ca fiind inadmisibilă, din motiv că în fapt lipsesc motive pentru a redeschide prezenta procedură judiciară, deoarece criticele invocate de revizuentă nu se încadrează în cadrul legal, acestea constituind temei pentru înaintarea unui recurs ordinar, dar nu pentru utilizarea căii extraordinare de atac.

În acest sens Colegiul învederează că revizuirea este o cale de atac de retractare, dar nu de reformare a hotărârii contestate, iar retractarea neîntemeiată a unei hotărâri judecătorești irevocabile încalcă principiul securității raporturilor juridice. Astfel, în condițiile speței, admiterea cererii de revizuire va reprezenta o violare a art. 6 din Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților fundamentale.

Cumulul ipotezelor relevate certifică în mod clar lipsa de substanță a cererii de revizuire, care fiind lipsită de esență, doar evidențiază dezacordul revizuyentei cu soluția dată de instanța de judecată, în lipsa temeiurilor legale de declarare a revizuirii.

Pertinentă speței Colegiul consideră și jurisprudența CtEDO, în care Înalta Curte a reiterat că, dreptul la o instanță garantat de art. 6 §1 din Convenție presupune respectarea principiului preeminenței dreptului. Unul din aspectele fundamentale ale preeminenței dreptului este principiul securității raporturilor juridice, care cere ca, atunci când instanțele judecătorești dau o apreciere finală unei chestiuni, constatarea lor să nu mai poată fi pusă în discuție. Acest principiu cere ca

nici o parte să nu aibă dreptul să solicite revizuirea unei hotărâri irevocabile și obligatorii doar cu scopul de a obține o reexaminare și o nouă determinare a cauzei. Competența instanțelor ierarhic superioare de revizuire trebuie exercitată pentru a corecta erorile judiciare și omisiunile justiției, dar nu pentru a efectua o nouă examinare. Revizuirea nu trebuie considerată un apel camuflat, iar simpla existență a două opinii diferite cu privire la aceeași chestiune nu este un temei de reexaminare a cauzei. O abatere de la acest principiu este justificată doar atunci când este necesară prin circumstanțele unui caracter esențial și imperios (Josan v. Moldova, nr. 37431/02, § 25; Brumărescu v. România, nr.28342/95, §61; Ryabykh v. Rusia, nr.52854/99, §52).

Din considerentele menționate supra și având în vedere că încheierea din 18 ianuarie 2022 a Curții de Apel Chișinău a fost emisă cu respectarea normelor de drept procedural pertinente speței, iar recurenta nu a adus în fața instanței de recurs argumente elocvente în sensul demonstrării ilegalității și netemeinicii actului judecătoresc recurat, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a respinge recursul declarat de Larisa Mamaliga, reprezentată de avocatul Ștefan Balmuș, cu menținerea încheierii din 18 ianuarie 2022 a Curții de Apel Chișinău.

În conformitate cu art. 269-270 și art. 427 lit. a) din Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

decide:

Se respinge recursul declarat de Larisa Mamaliga, reprezentată de avocatul Ștefan Balmuș.

Se menține încheierea din 18 ianuarie 2022 a Curții de Apel Chișinău, adoptată în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Gheorghe Cașcaval și Larisa Mamaliga (Cașcaval) împotriva lui Eugen Balan, intervenient accesoriu notarul public Olga Bondarciuc, cu privire la anularea actelor juridice.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul

Svetlana Filincova

judecătorii

Galina Stratulat

Maria Ghervas